

עת"א 30857/07/22 - בני סלע נגד שרות בתי הסוהר ואח'

בית משפט לעניינים מנהליים בבאר שבע

בפני: כב' שופט עמית כהן

תאריך: 04 אוגוסט 2022

עת"א 30857-07-22

בקשה מס': 3

ה המבקש: בני סלע (אסיר)

נגד:

המשיבים: שרות בתי הסוהר ואח'

החלטה

רקע

1. העותר הגיש עתירה שעוניינה: "סירוב מנ"א למת תשובה בכתב", ובד בבד הגיש בקשה לפטור מאגרה.
2. בהחלטה מיום 17.7.22, הועבירה הבקשה לפטור מאגרה לתשובה המשיב ובין היתר נקבע שהמשיב יתנו תשובה ראשונית לעתירה, על מנת שניתן יהיה לבחון את סיכויה.

העוטר ביקש שבית המשפט יענין בהחלטתו, וכי העתירה תקבע לדין, משום שלטענתו ההחלטה **"חרוגה קצר מגדר בקשה לפטור מאגרה של אסיר"**. לטענת העותר, נוכח תקנה 9 לתקנות האגרות, יש לדין בבקשתה לפטור מאגרה במעמד הדיון בעתירה.

המסגרת הנורמטיבית

3. אגרת בתי המשפט נועדה להוות השתתפות של בעלי הדין בעלוות ההליך המשפטי וכן אמצעי למניעת הצפתם בת ההחלטה בעתירות סרקע וניצול לרעה של ההלכים המשפטיים. אך, על בית המשפט לשקל אם להעניק לעוטר פטור מלא או חלקית מהתשלום אגרה, בשים לב ליכולתו הכלכלית וסיכון העתירה להתקבל.

ראו בעניין זה, רע"ב 10/689 מוקדי מועטסם נ' מדינת ישראל (13.4.10):

"על פי תקנה 13(ב) לתקנות האגרות, ניתן פטור חלקית או מלא מהתשלום אגרה בהתאם להתקנים שני תנאים: האחד - כי אין ביכולתו של המבקש לשלם את האגרה, או שהוא מתקשה בכך באופן ממשי; השני - כאשר ההליך מגלה על פניו עילה בת-סיכון. לצורך קיום התנאי השני די בסיכון ברף נמוך. נדרש איזון בין שני התנאים האמורים, שאליה השיקולים העיקריים העומדים בראקו: מחד, ניתן משקל לזכות הגישה של בעל דין לערכאות, שיש לה מימד חוקתי, גם אם אין הוא בעל אמצעים כספיים; מנגד, ניתן משקל לאינטרסים הציבוריים במניעת הליכי סרקע, המכובדים על מערכת ההליכים בבתי המשפט, יוצרים עומס וחוסר אבחנה בין מחלוקת של ממש לעניינים של מה בכך, המביאים לזלזול משאבי ציבוריים ולפגיעה בלתי מידתית בצדדים מתדיינים, המודרדים לירик לצורך

ניהול הלייקים משפטיים".

ובהמשך:

"מנגד, הטלת חובת תשלום אגרה על אסיר, ولو בשיעור מינימלי, מהוות מחסום ומסנן חשוב וראוי מפני הצפת בתי המשפט בעתרות-errick, וניצול בלתי ראוי ובבלתי מושכל של מערכות בתי המשפט. האינטרס הציבורי מצדיק הגנה על מערכת השיפוט מפני הלייקים מיותרים, ומסייע להקצאה נאותה של משאים ציבוריים להלייקים הרואים לדין ולהכרעה".

ראו גם בהליך שהתנהל בעניינו של העותר, רע"ב 16/11 8411 בני סלע נ' שירות בתי הסוהר (18.7.17):

"ברוח דברים אלה קובעת תקנה 14(ג) לתקנות האגרות כי מקום שבו הוגשה בקשה לפטור מתשלום אגרה - ובהתיקים מבון משולב של היעדר יכולת כלכלית וסיכון ההליך להתקבל - רשאי בית המשפט לפטור את המבקש מתשלום אגרה, כולה או מקצתה".

ובהמשך:

"עם זאת, השיקולים התומכים בהטלת חובת תשלום אגרה, ولو בשיעור מופחת, חלים גם מקום שבו מדובר בעתרת אסיר וזאת כדי למנוע הגשת עתרות סרק וניצול בלתי ראוי של ההליך השיפוטי".

4. לעניין המועד בו תידון הבקשה, קובעת תקנה 9 לתקנות האגרות כי הבקשה לפטור מאגרה תידון במעמד הדיון בעתרה, אך אין בכר כדי למנוע מבית המשפט לדון בבקשתו בטרם הדיון, אם אין דחיפות מיוחדת לשמעו את העתירה בטרם הכרעה בבקשתו לתשלום אגרה.

ראו רע"ב 689/10 הנ"ל:

"תקנה זו מלמדת כי באופן חריג, אין קשר תלות הכרחי בין שמיית העתירה לאיסיר לגופה לבין תשלום האגרה בגין העתירה, וכי ניתן לכרוך את הדיון בנושא העתירה גופו עם בירור הבקשה לפטור מאגרה. זאת, על שום המשקל והחשיבות המיחדים הנינתנים לעתירות אסיר, שניתן לדון בהן לגופן גם אם נושא האגרה בגין טרם בא על פתרונו קודם לדין בעניין".

וכן חוות דעתו של כב' השופט מינץ ברע"ב 16/11 8411 הנ"ל:

"[...] ואולם, אין לדעתו בתקנה [תקנה 9 הנ"ל, ע.כ.] כדי להוציא מסמכותו של בית המשפט לדון בבקשת האסיר לקבלת פטור מתשלום אגרה בנפרד מהדיון בעתרה. על פניו מדבר בהוראה טכנית המורה כיצד יתנהל הדיון בבקשת האסיר לקבלת פטור מהאגירה לפני בית המשפט. 'בעת שמיית העתירה' בית המשפט יכול לדון תחילה בבקשת האסיר לקבלת פטור מתשלום האגרה ולדוחות את בקשתו. או אז, פשיטה כי ימנע בית המשפט מהמשך הדיון בעתרה לגופה כל אימת שהאגירה לא תשולם. מאידך גיסא, יכול בית המשפט, אם יחפוץ בכך, לדון בעתרה תחילת, לקבללה, למחקה על הסף - למשל מפני שהוא רואה אותה כטרדיונית וקונטרנית - או לדוחות לגופו של עניין. בית המשפט יוכל גם למחוק את העתירה על הסף אף מבלי לקיים דיון, לא בעתרה ולא בבקשת האסיר לפטור מתשלום אגרה. סמכות זו נתונה לבית המשפט בתקנה 4(ג) לתקנות עתירות אסירים [...]."

כלומר, התקנה מאפשרת לדון לגוף העתירה אף בטרם שלמה האגרה (בניגוד להלייקים אחרים), אך אין הדבר מונע דיון עמוד 2

בבקשה בטרם הדיון בעתירה.

5. העוטר בתיק זה הוא עותר סדרתי, אשר הגיע מאות רבות של עתירות. הדיון נותן מספר כלים להתמודד עם בעלי דין סדרתיים, לרבות אי מתן פטור מאגרה ומחיקת העתירה על הסף.

ראו פסק דין שניתן בעניינו של העוטר כאן, ברע"ב 11/5916 בני סלע נ' שירות בתי הסוהר (21.10.11):

"שנית, הבעיה של עותרים סדרתיים מבין האסירים שהזכרנו מעלה ניתנת לטיפול בדרכים שונות; אלא למצות נזכיר את האפשרות להימנע ממtan פטור מאגרת משפט, ובמקרים קיצוניים במיוחד - הטלת הוצאות לטובות אוצר המדינה".

וכן החלטה בעניינו של העוטר, ברע"ב 8411/16 הנ"ל:

"[...] כפי שמצוין השופט ד' מינץ, תופעה של בעל דין "טרדן" או "סידרתי" אשר נocket הליני סרק ורבים, אינה ייחודית למערער דין ובית משפט זה פועל לא אחת בדרכים שונות כדי להתמודד עמה [...] לרבות בדרך של הטלת הוצאות לטובות הצד שכנגד או לטובות אוצר המדינה [...] לבית המשפט אף נתונה הסמכות להורות על מחיקת הליך מקום שבו נראה כי הוא טורפני או קנטרני [...] באשר לעתירות אסיר אף נקבע בהקשר זה הסדר מיוחד בסעיף 4(ג)(2) לתקנות סדר הדין (עתירות אסירים), התש"ס- [...]".

6. האמור נכון במיוחד נוכח הוראות תקנה 6 לתקנות סדר דין (עתירות אסירים), תש"ס - 1980, הקובעת כי על בית המשפט לדון בבקשתה בדרך המועילה ביותר לדעתו, להכרעה מהירה וצדקה בבקשתה:

"בכל עניין של סדר דין שלא נקבע בתקנות אלה, ידון בית המשפט בדרך הנראית לו מועילה ביותר להכרעה צודקת ומהירה".

וכן נכון הוראות תקנה 5 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט - 2018, הקובעת שעל בית המשפט להביא בחשבון גם את האינטרסים הציבוריים:

"בית המשפט יאוזן, לפי הצורך, בין האינטרס של בעלי הדין ובין האינטרס הציבורי; לעניין זה, "אינטרס ציבוררי" - נגישות הציבור למערכת בתי המשפט לרבות קיומו של דין משפט צודק, מהיר ויעיל, חיסכון במשאבי זמן ועלוויות, מניעת הכרעות סותרות ומונעת שימוש לרעה בהליך השיפוט".

דין והכרעה

7. לאחר שעניינו בבקשת המבוקש, הגעתו למסקנה שדין הבקשה לקבוע דין בעתירה לגופה בטרם הכרעה בבקשתה לפטור מאגרה להידחות, במקורה זה.

8. מדובר בעוטר סדרתי, "אסיר נזקק", אשר מציף את בית המשפט בעתירות (כך, לדוגמה בחודש يول' 2022 הגיע העוטר 5 עתירות ובימים הספורים של חודש אוגוסט 2022, הספיק כבר להגיש עוד 3 עתירות), דבר הצורך משאים רבים.

אם יקבעו כל העתירות של העוטר לדין והבקשה לפטור מאגרה תידן במעמד הדיון, יגרום הדבר לעומס בלתי סביר על

יומן הדיונים של בית המשפט ויבוא על חשבונם של אסירים אחרים, אשר הדיון בעתירותיהם ידחה. מה גם, שאם יש שמאז של אמת בטענתו של העותר שאין ביכולתו לשלם את האגרה, הרי שגם אם יחויב העותר בתשלום האגרה על חלק מעתיורתו (או כלו), ספק רב אם הוא ישלם את האגרה.

יתר על כן, דיון בבקשתה בטרם הדיון בעתירה, אפשר להכריע בה במהירות וביעילות, זמן רב לפני המועד בו נקבעים עתה עתירות לדין.

9. נכון כאמור, אני סבור שיש לבחון כל עתירה של העותר לגופה, כך שיעיר סינון, ولو ראשון של עתירותיו, בהיעדר תמרץ אחר לעותר לסנן את עתירותו ולהציג רק עתירות שבאמת נחוצות.

בשלב ראשון, יש לבחון אם מדובר בעתירה דחופה, ואם כן, יש לקבוע אותה במועד הקרוב, וניתן לדון בבקשתה לפטור מאגרה במועד הדיון.

בשלב שני, אם אין מדובר בעתירה דחופה, יש לבחון אם מדובר בעתירה טורדנית ואם כן, למחקה ללא צורך בתשובה.

בשלב שלישי, יש לבחון אם לקבוע שהבקשה בדיון בדין לבקשה גופה, או לאפשר למשיב להשיב, בהתאם לתשובה להחלטת האם לדון בבקשתה בדיון לגוף העתירה או קודם לכן, והאם להעניק לעותר פטור מלא או חלק מתשולם אגרה, בהתאם באינטראסים השונים כמפורט ברקע הנורמטיבי לעיל, בהתאם לsicci העתירה להתקבל ותוךஇזון זכותו של העותר שעתירותו ישמעו זכויות של יתר האסירים שהדין בעניינם לא יתעכב עקב הקצאת משאים בלתי סבירים לעתירותו של העותר.

10. בעניינו-

לענין השלב הראשון: אין מדובר בעתירה דחופה.

לענין השלב השני: לא ברור האם הטענה שמנהל האגף מסרב להשיב לפניות העותר נכונה ואם כן, מדובר ובאייה עניין, שכן לא ניתן לקבוע כבר עתה את העתירה טורדנית אם לאו.

לכן, בהתאם **לשלב השלישי**: נדרש עמדת המשיב, כדי לבחון אם מדובר בעתירה טורדנית ואם לא, האם ניתן להכריע בבקשתה לפטור מאגרה בהתאם לטענות הצדדים בכתב או שהבקשה בדיון בדיון בעתירה לגופה.

נכון אמר, אין מקום לשנות את ההחלטה, אלא להמתין לתשובה המשיב ובהתאם לאמור בה להחליט כיצד לקדם את הבקשה לפטור מאגרה.

התוצאה

11. הבקשה לעיון חוזרת בהחלטה מיום 22.7.17 נדחתה.

12. המשיב ישיב כפי ההחלטה מיום 22.7.17 ובמועד שנקבע בה.

13. לאחר שתוגש תשובה המשיב, ישקול בית המשפט כיצד לדון בבקשתה לפטור מאגרה, האם בהתאם לבקשת ולתשובה או במעמד הדיון בעתירה לגופה.

ניתנה היום, ז' אב
תשפ"ב, 04 אוגוסט
2022, בהעדר הצדדים.
עמיית כהן, שופט